

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย (Research Design)

เป็นการศึกษาเชิงพรรณนา ณ จุดเวลาใดเวลาหนึ่ง (Cross-sectional descriptive study)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรเป้าหมาย (Target Population) / ประชากรตัวอย่าง (Population Sampled) คือ ผู้ป่วยเบาหวานที่มารับการรักษามาแล้วเกิน 1 ปี (มีรายชื่อในทะเบียนก่อน 1 ตุลาคม 2540) ในคลินิกเบาหวานของโรงพยาบาลชุมชนทั้ง 11 แห่ง ในจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งจำแนกเป็นโรงพยาบาลที่มีผู้ป่วยเบาหวานในทะเบียนมากกว่า 200 ราย จำนวน 5 แห่ง และ โรงพยาบาลที่มีผู้ป่วยเบาหวานในทะเบียนน้อยกว่า 200 ราย จำนวน 6 แห่ง ดังแสดงชื่อไว้ในตารางที่ 1

ตัวอย่าง (sample) คือ ผู้ป่วยเบาหวานที่มารับการรักษามาแล้วเกิน 1 ปี (มีรายชื่อในทะเบียนก่อน 1 ตุลาคม 2540) ที่มารับการรักษา ในคลินิกเบาหวานของโรงพยาบาลชุมชนทั้ง 4 แห่ง ที่สุ่มเลือกได้ในระหว่าง เดือนตุลาคม 2541 - เดือนมกราคม 2542 รวมจำนวนตัวอย่างประมาณ 600 คน

ตารางที่ 1 แสดงรายชื่อโรงพยาบาลชุมชน 11 แห่ง ในจังหวัดกาญจนบุรีจำแนกตามจำนวนผู้ป่วยเบาหวานในทะเบียน

โรงพยาบาลที่มีผู้ป่วยเบาหวานในทะเบียน > 200 ราย	โรงพยาบาลที่มีผู้ป่วยเบาหวานในทะเบียน < 200 ราย
1 = โรงพยาบาลพนมทวนเจ้าคุณไพบูลย์**	6 = โรงพยาบาลทองผาภูมิ**
2 = โรงพยาบาลด่านมะขามเตี้ย	7 = โรงพยาบาลสังขละบุรี
3 = โรงพยาบาลท่าม่วง**	8 = โรงพยาบาลไทรโยค**
4 = โรงพยาบาลบ่อพลอย	9 = โรงพยาบาลสุราษฎร์ศรีสวัสดิ์
5 = โรงพยาบาลเลาขวัญ	10 = โรงพยาบาลสมเด็จพระปิยมหาราช
	11 = โรงพยาบาลพยาบาลสถานพระบารมี

หมายเหตุ ** หมายถึงโรงพยาบาลชุมชนที่ถูกเลือกมาทำการศึกษา

การเลือกตัวอย่าง

ใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณขนาดตัวอย่างการศึกษา
เชิงพรรณนา⁽⁴⁰⁾

$$n = Z^2 pq / d^2$$

n = จำนวนตัวอย่างผู้ป่วยเบาหวาน (ราย)

Z = ค่า Z จากตาราง Z เมื่อ $\alpha = .05$ มีค่า = 1.96

p = สัดส่วนของการรับการรักษาไม่สม่ำเสมอของผู้ป่วยเบาหวานจังหวัดกาญจนบุรี
= 40%⁽¹¹⁾ = .4

q = 1-p (1 - 0.4 = 0.6)

d = ความคลาดเคลื่อนที่จะพบผู้ป่วยที่รับการรักษาไม่สม่ำเสมอ 10% (maximum
permissible error = 0.1 $\times$ 0.4 = .04)

$$\text{ดังนั้น } n = (1.96)^2 (0.4)(0.6) / (0.04)^2$$

$$n = 512 \text{ ราย}$$

เพื่อป้องกันความคลาดเคลื่อนและการสูญหายของข้อมูล จึง บวกจำนวนตัวอย่าง
สำรอง 10 % เป็น จำนวนตัวอย่างที่ทำการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 563 ราย

เทคนิคการเลือกตัวอย่าง (Sampling Techniques)

1. แบ่งกลุ่มโรงพยาบาลชุมชนทั้ง 11 แห่งเป็น 2 กลุ่มตามลักษณะ (Stratified Random Sampling) เป็นโรงพยาบาลที่มีผู้ป่วยเบาหวานในทะเบียน > 200 ราย 5 แห่ง และ ผู้ป่วยในทะเบียน < 200 ราย 6 แห่ง สุ่มเลือกตัวอย่างโรงพยาบาลจากทั้ง 2 กลุ่มแบบ simple random sampling ร้อยละ 40 ได้ตัวอย่างโรงพยาบาล กลุ่มละ 2 แห่ง รวมเป็นโรงพยาบาลที่สุ่มได้ 4 แห่ง
2. ผู้ป่วยเบาหวานที่มารับการตรวจและรักษาแล้วเกิน 1 ปี (มีรายชื่อในทะเบียนก่อน 1 ตุลาคม 2540) ในคลินิกเบาหวานของโรงพยาบาลชุมชนทั้ง 4 แห่ง ทำการสุ่มเลือกในระหว่างเดือนตุลาคม 2541- เดือนมกราคม 2542 ดังนี้

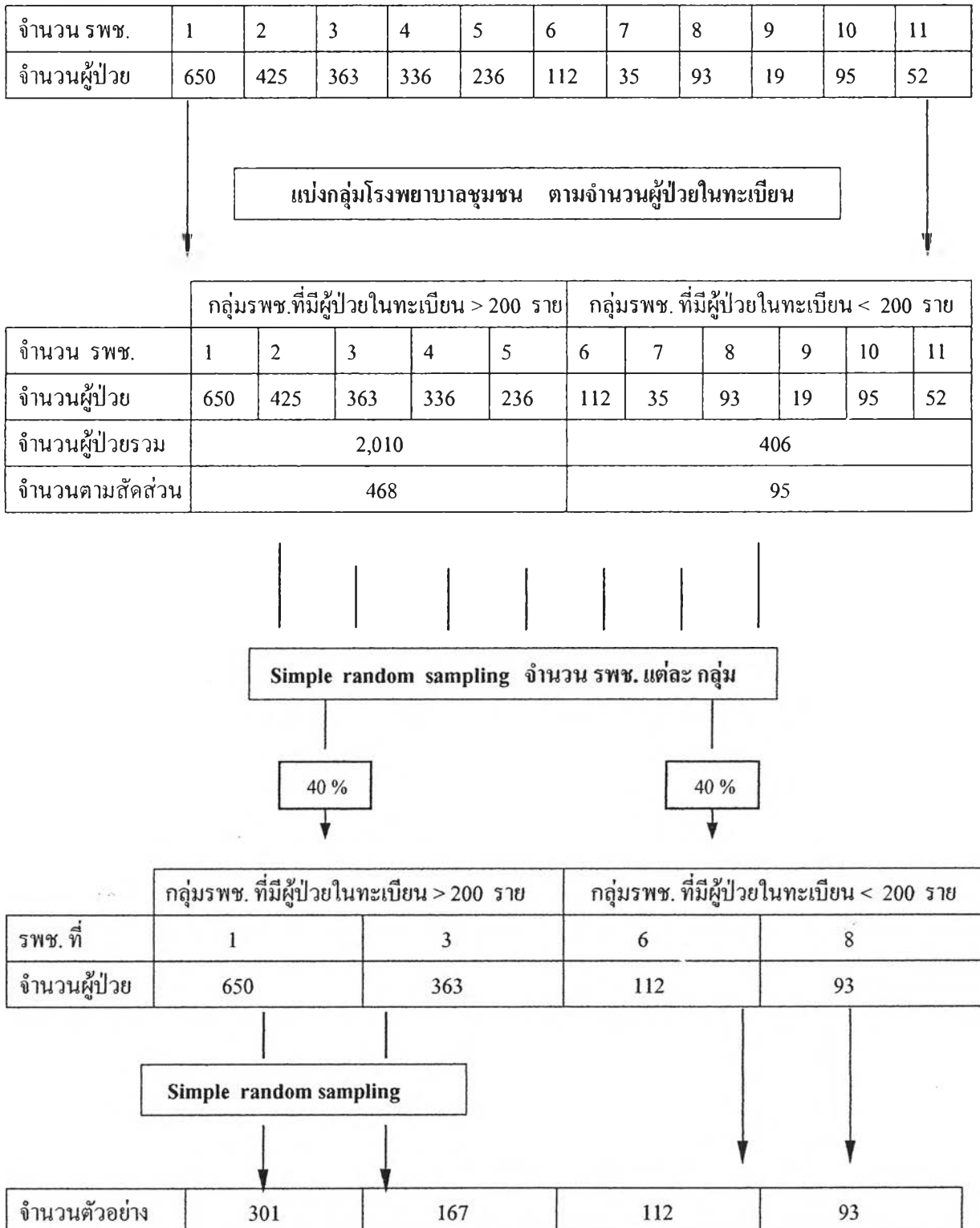
2.1 โรงพยาบาลที่มีผู้ป่วยในทะเบียน > 200 ราย เลือกผู้ป่วยเบาหวานที่มารับการรักษาแล้วเกิน 1 ปี (มีรายชื่อในทะเบียนก่อน 1 ตุลาคม 2540) ซึ่งสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple random sampling) ตามสัดส่วนผู้ป่วย

2.2 โรงพยาบาลที่มีผู้ป่วยในทะเบียน < 200 ราย เลือกผู้ป่วยเบาหวานที่มารับการรักษาแล้วเกิน 1 ปี (มีรายชื่อในทะเบียนก่อน 1 ตุลาคม 2540) ทุกราย โดยไม่มีการสุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในแผนภูมิ ที่ 1

ระยะเวลาดำเนินการวิจัย

ระหว่างเดือน ตุลาคม 2541 ถึง มกราคม 2542

แผนภูมิที่ 1 แสดงการสุ่มตัวอย่างผู้ป่วยเบาหวานที่มารับบริการในโรงพยาบาลชุมชน 11 แห่ง
ในจังหวัดกาญจนบุรี

2.3 แบบสัมภาษณ์วัดความเชื่อด้านสุขภาพ ประกอบด้วยคำถาม 16 ข้อ เป็นคำถามเชิงบวกและเชิงลบ มีคำตอบให้ผู้ป่วยเลือกคือ “เห็นด้วย” “ไม่เห็นด้วย” และ “ไม่แน่ใจ” โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คำถามเชิงบวก	ตอบเห็นด้วย	ให้คะแนน = 3
	ตอบไม่แน่ใจ	ให้คะแนน = 2
	ตอบไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน = 1
คำถามเชิงลบ	ตอบเห็นด้วย	ให้คะแนน = 1
	ตอบไม่แน่ใจ	ให้คะแนน = 2
	ตอบไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน = 3

2.4 แบบสัมภาษณ์วัดความพึงพอใจการบริการ ประกอบด้วยคำถาม 12 ข้อ แยกตอบตามแผนกบริการ คือ ห้องบัตร ห้องตรวจเลือด ห้องรอตรวจ แพทย์ที่ตรวจ และห้องจ่ายยา โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

ตอบ “พอใจ”	ให้คะแนน = 3
ตอบ “เฉยๆ”	ให้คะแนน = 2
ตอบ “ไม่พอใจ”	ให้คะแนน = 1

2. แบบการเจนนับข้อมูลจากทะเบียนผู้ป่วยเบาหวาน เกี่ยวกับลักษณะการมารับบริการของผู้ป่วยทั้ง 4 โรงพยาบาล

การรวบรวมข้อมูล (Data Collection)

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากภาควิชาเวชศาสตร์ป้องกันและสังคม ถึงนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดกาญจนบุรี เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเข้าดำเนินการวิจัยในเขตพื้นที่

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมพนักงานสัมภาษณ์ ได้แก่ พยาบาลวิชาชีพหรือพยาบาลเทคนิค ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับปฏิบัติงานคลินิกเบาหวานในโรงพยาบาลชุมชนทั้ง 4 แห่ง เพื่อให้มีความเข้าใจตรงกันในแบบสัมภาษณ์

3. ผู้วิจัยทำการเจนนับข้อมูล จากทะเบียนผู้ป่วยเบาหวานทั้งหมดของคลินิกเบาหวานทั้ง 4 โรงพยาบาล เกี่ยวกับลักษณะการมารับการรักษา และข้อมูลอื่นๆที่เกี่ยวกับผู้ป่วยเบาหวานที่มีการบันทึกในทะเบียน

4. สัมภาษณ์ผู้ป่วยที่ได้รับการตรวจและรักษาในคลินิกเบาหวาน ที่ตกเป็นตัวอย่างในระหว่างเดือน ตุลาคม 2541 – เดือนมกราคม 2542 ในแต่ละโรงพยาบาล โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยที่ได้รับการอบรมทำความเข้าใจแบบสัมภาษณ์ตรงกันแล้ว และทำการสัมภาษณ์ผู้ป่วยตามวันและเวลา ดังนี้

โรงพยาบาลเจ้าคุณไพบูลย์พนมทวน	ทุกวันพุธและพฤหัสบดี	เวลา 8.00 – 12.00 น.
โรงพยาบาลท่าม่วง	ทุกวันพฤหัสบดี	เวลา 8.00 – 12.00 น.
โรงพยาบาลทองผาภูมิ	ทุกวันอังคารและพฤหัสบดี	เวลา 8.00- 12.00 น
โรงพยาบาลไทรโยค	ทุกวันพุธ	เวลา 8.00 – 12.00 น.

5. เก็บรวบรวมแบบสัมภาษณ์ ตรวจสอบความครบถ้วน ถูกต้อง แปลข้อมูลที่ได้เป็นรหัส ตามคู่มือการลงรหัสที่จัดเตรียมไว้ บันทึกข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์และวิเคราะห์ผลเป็นระยะๆ จนกระทั่งครบตามจำนวนที่ต้องการศึกษา โดยใช้ระยะเวลาประมาณ 3 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis)

ประมวลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for window การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistic)

1.1 ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) สรุปโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พิสัย

1.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) สรุปโดยใช้ ความถี่ ร้อยละ นำเสนอด้วยตารางและแผนภูมิที่เหมาะสม

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistic) ^{(40),(41)}

2.1 หาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านลักษณะทั่วไปของประชากร ด้านกระบวนการบริการคลินิกเบาหวาน ด้านแผนการรักษา และปัจจัยสนับสนุนอื่นๆ กับ ตัวแปรตาม ได้แก่ การมารับการรักษาที่สม่ำเสมอและไม่สม่ำเสมอของผู้ป่วยเบาหวาน โดยใช้วิธี Chi - square test

2.2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้เกี่ยวกับโรคเบาหวาน, การดูแลตนเอง, ความเชื่อด้านสุขภาพ และความพึงพอใจ กับการมารับการรักษาและลักษณะโรงพยาบาลที่มีผู้ป่วยเบาหวานในทะเบียนต่างกัน โดยใช้ Unpaired t- test

2.3 หาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งของการขาดรักษากับตัวแปรเชิงปริมาณ ได้แก่ อายุ รายได้ ระยะเวลาการเป็นโรค ระยะเวลาที่รักษาแผนปัจจุบัน ค่าเฉลี่ยระดับน้ำตาลในเลือด ระยะทางจากบ้าน เวลาที่ใช้เดินทาง จำนวนชนิดยา จำนวนครั้งที่เข้าต่อวัน จำนวนครั้งที่เปลี่ยนยา ค่ารักษา ระยะเวลาที่รอตรวจ ความถี่ของการนัด โดยใช้ Pearson Correlation Coefficient (R)

2.4 ทดสอบสมมติฐานของการศึกษา ด้วย Chi - square test และ Unpaired t - test